

Les tesis (doctorals) i els dies (laborals)

Sempre que puc assisteixo a les lectures de Tesis, perquè són potser l'acte més important, culminant, d'un departament i perquè sempre hi aprenc molt.

Joan Solà

(d'un correu enviat a Josep Murgades el 3-VI-2008)

De tots els flancs universitaris contra què solen investir les manifestacions d'irracionalisme antiintel·lectual a l'ús, és possiblement el de les tesis doctorals el més vulnerable i, doncs, l'agredit amb contumàcia més recurrent. Són sovint aquestes equiparades amb fullaraca vàcua, amb erudició tronada, amb fals saber encartonat. Les quals vindrien a erigir-se en la màxima expressió nefanda de tots els valors denigrants amb què generacions i generacions de franc tiradors —més aviat genia-loides que genials— han identificat reductivament l'Acadèmia.

El mateix Joan Fuster, mal fos jocosament, i amb el pretext de commemorar en el seu diari el quatre-cents aniversari de la mort de Rabelais (10-IV-1953), les desnonava expeditiu: «De fet, les tesis doctorals només serveixen, i encara!, *pour se torcher le cul*, concretament culs doctorats». És clar que, tot s'ha de dir en descàrrec seu, poc més avall admetia, sempre a propòsit del mateix excessiu autor, que «podem llegir-te per instint i gràcies a les tesis doctorals de què fa un moment abominàvem».

Doncs sí. De la mateixa manera que, sense moure'ns de Joan Fuster, és gràcies a ell i a la seva tesi doctoral, presentada el 1985 i publicada el 2002 per les benemèrites Publicacions de la Universitat de València, que podem llegir *Les Constitucions del Convent de Sant Josep de València (segle XVI)*.

És, el de les tesis doctorals, un gènere ambivalent. Com pugui ser-ho la mateixa institució universitària que les acull. Feta d'una doble vessant: la burocràtico-administrativa i la científico-intel·lectual. Indestriablement complementàries totes dues. Però també, en relativa mesura, mútuament estranyes.

El coneixement, cert, pot sorgir i prosperar al marge, o fins i tot en contra, de tot l'entramat acadèmic. Però si aquest fa correctament el seu fet, aquell hi troba cobert, reconeixement, projecció.

Cosa que, referida en concret a l'àmbit de les tesis doctorals, significa, primerament, que cal fer passar la recerca a desenvolupar per l'adreçador de requisits funcionaris (cada cop més feixucs) i d'exigències tributàries (cada cop més oneroses). Segonament, però, significa també que, en escanvi del tal obligat peatge per revalidar amb paper d'Estat la tasca duta a terme, aquesta pot beneficiar-se, en el seu procés tant de confecció com de difusió, d'una logística difícilment aconseguible des de la iniciativa individual.

Fer una tesi doctoral serveix llavors per obtenir un títol, prou. Un títol que, a banda l'hipotètic prestigi que pugui conferir, constitueix la condició *sine qua non* per accedir al professorat universitari. I que per desgràcia no basta a acreditar degudament el professorat d'ensenyament secundari enfront dels qui, dins el mateix gremi docent, no revesteixen altres mèrits que la veterania en interinatges i en permanències (millor passar de moment un vel sobre aquest greuge comparatiu).

Però una tesi doctoral serveix sobretot per posar-se un mateix a prova sobre les pròpies capacitats. Les intel·lectuals, per descomptat. Però també les que consisteixen: a saber renunciar (quantes de lectures per devoció no cal sacrificar a les lectures per obligació!); a gosar diferir (l'antònim d'acadèmic no és actual sinó immediat!); a voler esforçar-se (en una gimnàstica mental i vivencial després aplicable a tot d'altres activitats).

La gratificació personal que, en el millor dels casos, pot derivar-se d'aquest *tour de force* intel·lectual (un de tants!) que comporta l'elaboració d'una tesi amb tots els ets i uts és la d'experimentar, com apunta George Steiner a *The Poetry of Thought* (2011), una libido més absorbent que la del sexe. I, encara, en un plànol més utilitari, és la satisfacció de comprovar que una tesi pot convertir-se, com a mínim, en la mare de tot d'articles posteriors, ja que, com concloïa, amb deliberat prosaisme, Umberto Eco a *Come si fa una tesi di laurea* (1977), una bona tesi és com un porc: se n'aprofita tot.

I això sense obviar en cap circumstància, ans al contrari, els guanys objectius que, per al conjunt de la comunitat culta en la disciplina que faci al cas, resulten del producte en qüestió. Guanys en l'aplec sistematitzat de dades, de fets, de documents. Guanys en la interpretació de tots aquests materials, desconeguts o no prou estudiats fins a la data. Guanys en el bastiment de noves bases referencials sobre què prosseguir la recerca cognitiva.

Les aportacions que fa una tesi com cal són llavors el millor antídoto contra tantes pretensions de veracitat que no van més enllà de les opinions tertuliesques, dels prejudicis dogmàtics, de les categoritzacions impostades.

En el món específic de la filologia catalana centrada en la literatura contemporània —presidit per dues tesis doctorals insignes: la protohistòrica presentada per Carles Riba sobre la *Nausica* de Joan Maragall el juliol de 1938, literalment sota les bombes de l'aviació feixista, i l'avançada d'Eduard Valentí Fiol sobre el Modernis-

me, enllestida poc abans de morir el 1971, i redactada encara en espanyol per imposicions òbvies—, el conreu d'aquest gènere s'ha traduït en una part substancial de les contribucions positives fetes les últimes dècades a la comprensió crítica de la producció lletraferida —i, per extensió, lingüística, ideològica i cultural *lato sensu*— dels darrers dos segles i fins a la coetaneïtat més estricta.

Convé fomentar, des de càtedres, titularitats i projectes amb vinculació a la Universitat, la gestació i l'acompliment de tesis doctorals. Com igualment convé que una tal oferta entronqui amb una demanda no sempre prou vivaç en aquesta franja de l'ensenyament superior. Per a docents com per a discents, sempre hauria de ser més abellidora i rendible en tots sentits una tesi doctoral que no pas un «màster».

I tot això, encara, confiant alhora que, de la mateixa manera que els responsables de la cosa pública saben que la crisi econòmica no es resol a còpia d'imprimir a mansalva més bitllets de la moneda legal en curs per escampar-los indiscriminadament arreu, semblantment els responsables de l'*alma mater* respectiva haurien de ser conscients que la pressa dels terminis i el papus que allò que s'ha après caducarà no han de dur a l'abandonament del treball ni a la precipitació de posar-hi terme prescindint de tot l'indicat més amunt com a incentiu per emprendre una tal feina.

Perquè és llavors que s'obre la porta als tribunals d'amics, als directors que no dirigeixen i al pur tràmit esdevingut festassa en què es pretén sovint que es converteixin algunes defenses de *soi-disant* tesis que són de fet pseudocientífiques (mer trasllat al llenguatge verbal d'experiències personals) o que, senzillament, han crescut sense adreçador i presenten totes les característiques d'un treball de curs (tret de la brevetat!) fet sense cap mirament: tota la varietat, des de l'afusellament de fonts fins a (ah, sí!) una redacció i una ortografia aproximatives.

Tan greu com l'antiacademicisme de la guineu (aquella que quan no les pot haver diu que són verdes) és el simulacre d'un ritual que se celebra perquè s'acompleixen uns requisits burocràtics i dineraris, però no la condició que realment li atorgaria rang d'acte acadèmic. Aquests casos són un cranc que, si no s'hi presenta batalla, se'ls acabarà menjant, a les humanitats universitàries, la darrera cosa que els queda: el llegir i l'escriure.